

8. HET VANGEN VAN LIJSTERACHTIGEN MET GELUID: HET EFFECT VAN HET TIJDSTIP

Misschien hebt U wel eens geprobeerd om bijvoorbeeld merels te vangen met geluid en in de loop van een vangmorgen een bandje afgespeeld met merelzang, maar zonder succes. Na een mislukte poging denk je dan dat het niet werkt en heb je al spijt van de moeite van het opnemen. Zo stond ik er ook mee tot ik van een collega-ringer hoorde dat merels en zanglijsters in de nazomer juist heel goed te vangen zijn maar dan alleen in de ochtendschemering. Dat heb ik toen ook maar eens geprobeerd en inderdaad: het lokte prima.

Blijkbaar is de aantrekkingskracht van soorteigen zang in het najaar niet heel de dag door hetzelfde. Dat kan de reden zijn waarom bij een aantal soorten wisselend succes wordt geboekt met het gebruik van geluid. Sommige lijsterachtigen zijn op bepaalde tijden van de dag uitgesproken gevoelig voor de eigen zang, en daarbuiten niet of minder. In de literatuur wordt dit verschijnsel nauwelijks gesignaleerd. Alleen Davis (1981) maakt melding van het feit dat zang van de roodborst het beste werkt in de schemering. Bij ringers is hierover waarschijnlijk nog veel meer kennis en ervaring aanwezig, maar die is slecht toegankelijk zolang hij niet beschreven wordt in bijv. "Op het vinketouw". Daarom heb ik mijn ervaringen met lijsterachtigen maar eens bijelkaar gezet.

Samengevat komt het hierop neer:

TIJD VAN HET JAAR: augustus tot half november.

TIJD VAN DE DAG: -van het eerste ochtendgloren rond 1 uur voor zonsopkomst
tot + 15 minuten voor zonsopkomst.
-vanaf + 30 minuten na zonsondergang tot het donker is.

GELUID: soorteigen zang.

SOORTEN: merel, zanglijster en roodborst.

REAKTIE: benaderen van en rondvliegen bij de geluidsbron.

BIJZONDERHEDEN:

Merel: reageert ook buiten de schemerperiode op de eigen zang.

Dit geldt echter alleen voor exemplaren die de koperwiekachtige "srie"-roep laten horen.

Zanglijster: benadert overdag het geluid niet; soms roepen ze wel als reactie op het geluid.

Roodborst: lijkt soms overdag ook een beetje aangetrokken te worden door de zang.

Het is opvallend dat de perioden van de dag waarin de hierboven genoemde soorten in de nazomer erg gevoelig zijn voor hun eigen zang, overeenkomen met de tijden waarop ze in het broedseizoen zelf vooral zingen. Dat kan natuurlijk toeval zijn. Maar twee andere lijsterachtigen worden niet alleen in de schemer maar ook overdag door de zang aangelokt. Dat zijn de koperwiek en de kramsvogel en van de laatste weet ik dat hij tijdens het broedseizoen heel de morgen zingt. Het zou me niet verwonderen als dat ook voor de koperwiek geldt. Deze laatste soort komt 's nachts niet op het geluid af maar reageert er wel op door te roepen. Dat zou kunnen betekenen dat de koperwiek 's nachts niet zingt.

Als het zo is dat de zangtijd een indicatie geeft voor de tijd waarop lijs-

terachtigen het beste te lokken zijn, dan kun je per soort gemakkelijk voor-
spellen wat de beste tijd is. Met de grote lijster, die ook overdag zingt,
heb ik geen ervaring maar die zou dan ook overdag goed op geluid moeten rea-
geren. De gekraagde roodstaart zou zowel in de schemering als overdag goed op
het geluid af moeten komen.

Wie geeft soortgelijke ervaringen met een gevoelige periode bij andere
lijsterachtigen of soorten uit andere families? Laat eens iets horen.

LITERATUUR:

Davis, P.G. Trapping methods for bird ringers.
BTO, Tring, Engeland, 1981.

Jan Wouters
De Braken 11
5541 AC REUSEL
tel. 04976-2391

